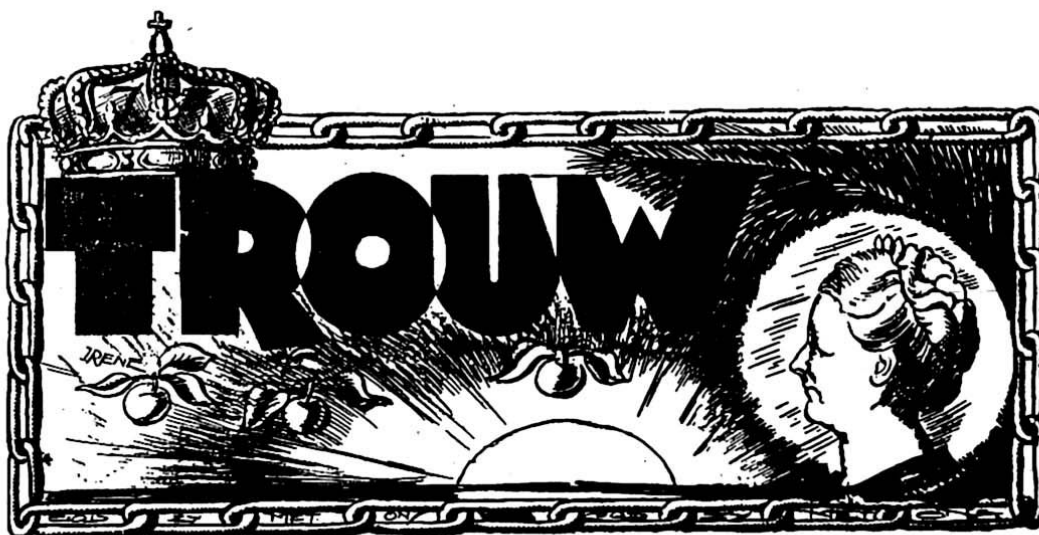

1e Jaargang
No. 14

INDIË-NUMMER

December
1943

TER INLEIDING

Een buiten onze redactie staande groep Nederlanders, die de belangstelling van ons volk voor Nederlandsch-Indië trachten te wekken en wier activiteit ook in eenige organen van de zusterpers merkbaar werd, heeft er ons toe geïnspireerd een extra nummer uit te geven geheel gewijd aan de met Indië samenhangende vraagstukken. Gaarne betuigen wij hun onzen dank voor het initiatief dat zij namen. Een paar artikelen van militairen aard, ook in een ander blad verschenen, ontvingen wij van hen en namen wij gaarne op.

De bedoeling van dit nummer is niet om bijdragen te geven tot de oplossing van tal van moeilijke staatsrechtelijke vraagstukken, waarvoor wij na den oorlog in verband met Indië komen te staan.

Wat wij willen is de belangstelling voor Indië wekken, aan het Nederlandsche volk doen zien dat de zaak van Indië onze zaak is. Wij hebben vervolgens getracht iets van de moeilijkheden, die onze taak in Indië ons stelt, te schetsen en tevens gepoogd de beginselen aan te geven, volgens welke naar onze meening ons volk zijn taak in Indië kan en moet trachten te volbrengen.

Uiteraard draagt dit nummer een gedegener karakter dan onze gewone nummers. Wij hopen dat de bestudeering ons volk in zijn band met Indië ten goede zal komen.

INHOUD:

1. Ter inleiding.
2. Nederlands geestelijke verantwoordelijkheid tegenover Indië.
3. De beteekenis van Indië voor Nederland.
4. De beteekenis van Nederland voor Indië.
5. De grenzen van ons Koninkrijk.
6. De inheemschen in het bestuur.
7. De Koninklijke Marine.
8. Onze luchtmacht.
9. De oorlog in de Pacific.

NEDERLANDS GEESTELIJKE VERANTWOORDELIJKHEID TEGENOVER INDIE

Wanneer in deze tijden onze gedachten gaan over de toekomstige hereeniging van Nederland en Indië, dan blijven zij als regel gevangen in de politieke en economische vraagstukken. Wij zijn er ons van bewust, dat op dat groote oogenblik, wanneer onze driekleur weer boven Batavia wapperen zal, een menigte van problemen op ons zal aandringen, die wij met groote rust en met groote wijsheid één voor één zullen moeten aanvatten. Maar wat ons daarbij meestal nog te veel ontgaat, is dat wij dan een periode intreden, waarin in zeer sterke mate ook geestelijke verantwoordelijkheid voor Indië ons zal moeten bezig houden. Meer dan misschien ooit tevoren gaat het van nu af aan niet meer in de eerste plaats om de vraag wat wij uit Indië kunnen trekken, maar wat wij voor Indië moeten en mogen zijn. Wij moeten ons Nederlandsche volk niet in de eerste plaats zien als den grooten aandeelhouder in Indische ondernemingen, die een zoo hoog mogelijke interest verlangt, maar als den vriend, die reeds eeuwen lang met Indië verbonden is geweest en nu, na deze korte geschiedenis sterker dan tevoren beseft dat hij een roeping heeft, die hij met grooten ernst te vervullen heeft.

Daartoe bestaat alle reden, vooral ook gezien den nood waarin Indië geraakt is. In de eerste plaats is Indië, dat wil zeggen: zijn de volken van Indië onder onze leiding, mede door ons toedoen, in aanraking gekomen met de techniek, met het geheel van de Westersche wetenschap, ja met de geheele Westersche cultuur. Wij hebben er spoorwegen aangelegd maar ook bioscopen gebouwd, ook scholen en hogescholen, wij hebben onze muziek, onze literatuur, onze kleeding en onze levensvormen daar geïntroduceerd. Het was niet anders mogelijk of al deze verschillende factoren moesten op den langen duur de eigen Inheemsche cultuur en de Inheemsche levensvormen opzij dringen en zoo een geheele omwenteling teweeg brengen over het gansche, uitgestrekte gebied van denken en van leven. Indië kon dank zij zijn nauwe verbondenheid met ons, zichzelf niet blijven, het werd anders dan het leven oudsher geweest was.

Natuurlijk had dat ook een verstrekkenden invloed op de religie. De godsdienst is overal in het verre Oosten de haard van de cultuur, alle cultuurvormen hangen op één of andere wijze samen met de religieuze levens- en wereldbeschouwing, waardoor de samenleving gedragen wordt. Toen eenmaal de cultuurvormen, de levensvormen onder den druk van de Westersche wereld zich wijzigden, toen kon de godsdienst niet overeind blijven staan als een ongerept gebouw, hij werd ook zelf in dat groote proces van verandering begrepen. Talrijke jonge menschen van de volken van Indië geraakten geestelijk op drift, ze wisten niet meer wat ze denken moesten, tot Wien ze bidden moesten, in Wien ze hun vertrouwen stellen mochten, ze hadden hun ankerplaats verloren. Van dat alles dragen wij samen de verantwoording, wij hebben deze Indische wereld binnengeleid in de ontzaglijke vraagstukken van den modernen tijd. Welnu, dat feit alleen al is voldoende om ons met sterken nadruk te doen zien onze geestelijke roeping tegenover de volken, die wij zelf in zoo moeilijke crisis gebracht hebben. Wij gaan niet vrijuit, wanneer wij hen niet helpen in hun pogingen om opnieuw geestelijk houvast te vinden, wij zijn niet verantwoord, wanneer wij hun in deze verwarring geen wezenlijken steun bieden. Dat is het, wat ons telkens opnieuw moet bezig houden, wij zijn geroepen om de volken van Indië door te leiden door de donkerheden van dezen tijd en hun tot gids te zijn.

Het is onze vaste overtuiging, dat wij dat alleen zullen kunnen, wanneer wij Indië in aanraking brengen met het evangelie. Dat evangelie is de grootslag geweest van onze eigen geschiedenis, ons volksbestaan is uit een geloofsstrijd geboren. In de hachelijke dagen die wij nu doorleefd hebben, hebben wij meer dan ooit gezien, dat tegenover alle leuzen van het nationaal-socialisme met zijn rasverheerlijking en zijn oer-Germaansche heidendom alleen het evangelie van Jezus Christus ons tot een schuilplaats was. Wij hebben in de gevangenis en in de ellende weer geleerd Zijn Naam te noemen. Als wij straks tegenover de volken van Indië staan en opnieuw een periode ingaan van eenheid met Indië, dan hebben wij geestelijk niets anders te zeggen dan het evangelie van Hem. Daarin ligt veiligheid maar ook kracht. Dat is onze verantwoordelijkheid tegenover Indië.

Dat alles klemmt nu weer des te sterker, omdat mede door onze leiding en onder onzen invloed de volken van Indië geworpen zijn in de verschrikking van den wereldoorlog. Op Java en andere eilanden is gestreden door onze soldaten zij aan zij met de soldaten van de Indische volken zelf. Over hun rustig en vredig land zijn de

vijandelijke bommenwerpers gegaan en ze hebben verwoesting en ellende gebracht. De volken van Indië komen nu door Japan en de Japansche propaganda in aanraking met een geheel andere wereld en met geheel andere leuzen. „Azië voor de Aziaten“, de „nieuwe orde in Oost-Azië“, dat zijn de woorden die nu over Indië uitgesproken worden. Japan, dat zelf innerlijk nog zoo weinig vast is, Japan, met zijn keizerverering, met zijn geloof in zijn goddelijke voorouders, met zijn oeroudheid, is nu de gids die de Indische volken den weg wil wijzen.

Wanneer eenmaal het oogenblik aanbreekt dat onze schepen weer de rede van Priok binnenvaren, dan breekt er een nieuwe periode aan voor ons en voor Indië. Wij gaan weer een tijd tegemoet van samengaan. We zullen elkander eerst goed in de oogen moeten zien, want wij zijn beide veranderd. Indië is anders geworden, als het straks weer met ons één wordt, het is het oude Indië niet meer, het is zelfbewuster geworden, het heeft een ernstige ervaring doorgemaakt, die het niet spoedig vergeten zal. En het wil dat wij ook anders zijn en anders doen. Het wil ons niet als den grooten aandeelhouder maar als den vriend zien. De band tusschen Indië en Nederland moet dieper worden, er moet meer zelfverloochening komen, meer bereidheid om te helpen, vooral ook meer geestelijke verantwoordelijkheid. Want wij hebben iets te zeggen in Indië, iets dat Japan niet zeggen kan, en dat toch ook voor de toekomst van Indië van de allergrootste waarde is. Wij hebben dit te zeggen, dat de toekomst van Indië afhangt van de vraag of deze volken rust zullen vinden in een wereldbeschouwing die hen dragen kan, of liever of zij rust zullen vinden in God. Ook deze volken hebben het evangelie noodig en wij hebben het hun te zeggen. Dat is onze roeping, waarvoor wij ons voorbereiden ook nu al, nu de druk der bezetting nog zoo zwaar op ons ligt.

Wij willen, als wij denken aan de toekomstige hereeniging, niet alleen denken aan de politieke en economische vragen die dan zullen opdoemen, maar wij willen ook zien, dat wij een nieuwe geestelijke roeping te vervullen hebben, dat wij een zending hebben. En in die overtuiging willen wij denken en handelen.

DE BETEKENIS VAN INDIE VOOR NEDERLAND

De betekenis van Nederlandsch-Indië voor Nederland is veelzijdig van aard. Gedurende meer dan drie eeuwen hebben de Oost en de West een belangrijke rol in ons volksleven gespeeld; in de laatste halve eeuw is de betekenis van Indië voor Nederland in velerlei opzicht toegenomen.

Meestal denkt men daarbij in de eerste plaats aan de geldelijke winsten, welke Indië in den loop der jaren heeft opgeleverd. En inderdaad, deze zijn van groote betekenis voor de welvaart van Nederland geweest, en dat niet alleen in een ver verleden onder de Vereenigde Oost-Indische Compagnie, maar ook in het midden der 19e eeuw, toen de batige sloten der Indische begroting aan Nederland ten goede kwamen en bovenal in de nog kort achter ons liggende periode van de 20e eeuw, dank zij de verbazingwekkende ontwikkeling en bloei van de particuliere ondernemingen van landbouw, nijverheid en mijnbouw, van handel en verkeer in Oost-Indië. Bijna een kwart van ons volksvermogen, vier milliard gulden, vond belegging in Indië. Welk een slag zou het zijn voor de welvaart van het in deze jaren toch reeds zoo geplunderde en verarmde Nederland, wanneer ook dit deel van ons nationale vermogen verloren zou gaan, daarvan kunnen wij ons nauwelijks een voorstelling maken.

In een ander opzicht kunnen wij ons wel een voorstelling maken van de sociaal-economische gevolgen van een blijvend verlies van Indië, namelijk wat de werkgelegenheid betreft. Het aantal Nederlanders, dat jaarlijks naar Indië vertrekt, moge slechts enkele duizenden per jaar bedragen, de totale werkgelegenheid, welke Indië aan Nederland biedt, is veel en veel grooter. Immers naast degenen, die zelf naar Indië vertrekken, staan degenen, die werkzaam zijn op de kantoren in Nederland van talloze in Indië werkzame maatschappijen. Daarbij komen de van Indië afhankelijke scheepvaart- en luchtvaartlijnen, de machinefabrieken en scheepswerven, de textiel-fabrieken en zooveel meer, die allen voor Indië werken. De totale werkgelegenheid, die Indië aan Nederland biedt, is door deskundigen op rond 100.000 man geschat. Wanneer men daarbij bedenkt, wat aan de Nederlandsche volkshuishouding ten goede komt van hen, die van Indische pensioenen of van in Indië verdiende vermogens in Nederland leven, en van de groote bedragen, die verder uit de Indische beleggingen naar Nederland komen, dan kan men zich bij benadering eenigszins een voorstelling vormen van de betekenis van Indië voor de werkgelegenheid en de welvaart in Nederland.

Maar de beteekenis van Indië voor Nederland is niet enkel van materieelen aard. De niet op geld waardeerbare waarde is minstens even groot.

Dat was reeds zoo in de zeventiende en achttiende eeuw, toen de macht en het aanzien van de Republiek der Zeven Provinciën voor een niet gering deel berustten op onzen handel en scheepvaart, op onze vestigingen in de koloniën. Toen ook de durf en de ondernemingsgeest, de geestkracht en de ver buiten onze landsgrenzen zich uitstrekkende werkzaamheid onzer voorouders den machtigsten prikkel ontvingen door de reizen naar Oost en West. In nog sterkere mate misschien was dit het geval in de 19e eeuw, toen het verarmde Nederland na de Napoleontische oorlogen in een staat van ingezonkenheid en geestelijk verval verkeerde, waarna geen nieuwe bloei meer mogelijk scheen. Het weder aanknoopen van de banden met Indië, het weder opvatten van de koloniale taak is een der machtigste hefboomen geweest om Nederland weer uit zijn verval op te heffen, om ons weer met eere onze plaats in de rij der volkeren te doen innemen.

En in de laatste halve eeuw dankt Nederland zijn internationale positie voor een niet gering deel daaraan, dat het in zijn overzeesche gebiedsdeelen niet alleen een bevolking van 70 miljoen zielen telt, maar bovendien in heel de internationale koloniale wereld bekend staat als het land, dat beter dan eenige andere natie zijn roeping verstaan heeft als koloniale mogendheid om in de wetgeving en bestuur de aan zijn leiding toevertrouwde volkeren materieel en geestelijk, sociaal en politiek op hooger peil te brengen.

Nederland is Indië ten zegen geweest, sedert de overtuiging in Nederland gemeen goed is geworden, dat het moederland niet slechts rechten, maar bovenal plichten heeft tegenover Indië, sedert de koloniale taak verstaan is als een heilige roeping, als een zedelijke verantwoordelijkheid voor het welzijn dezer miljoenenbevolking.

Ook voor Nederland zelve heeft dit in allerlei opzichten bevruchtend gewerkt. Een der heilzaamste prikkels, welke van de verbondenheid met Indië is uitgegaan is de bloei van verschillende takken van wetenschap. De orientalistiek, de volkenkunde, het adatrecht, de botanie, de geologie, de tropische hygiëne, de landbouwkunde, de techniek hebben, dank zij Indië, vele der begaafdsten intellecten in Nederland geactiveerd en hebben het intellectuele en wetenschappelijke leven van Nederland zeer bijzondere ontwikkelingsmogelijkheden geboden. De internationale vermaardheid die tal van Nederlandsche namen op deze gebieden genieten, is voor een zeer belangrijk deel aan Indië te danken.

De arbeid van Zending en Missies moge haar drijfveer vinden in gehoorzaamheid aan het zendingsbevel van den Koning der Kerk, die arbeid moge haar doelstelling vinden in het heil der bewoners van Indië, onmiskenbaar hebben Zending en Missie ook het godsdienstig leven in Nederland beïnvloed en verrijkt. Breede kringen in Nederland, behoorende tot alle lagen van de maatschappij, van de hoogste tot de laagste, zijn er door aangeraakt. De offervaardigheid, om tijd en geld en eigen persoon beschikbaar te stellen voor dezen arbeid, heeft verheffend en verdiepend gewerkt op het godsdienstig leven van Nederland zelf. Duizenden hebben hierdoor geleerd te leven uit een dieper verantwoordelijkheidsbesef ten opzichte van Indië, n.l. het besef verplicht te zijn om opofferingsgezind het kostbaarste wat Nederland bezit, het Evangelie van Christus, naar Indië te brengen.

Indië heeft Nederland geleerd te leven ook voor anderen. Geen mensch en geen volk kan, zonder dat, tot volle zedelijke ontwikkeling komen.

Nederlands taak in Indië is nog niet volbracht. Indië heeft Nederland nog noodig en Nederland heeft Indië nog noodig.

Terecht heeft onze geliefde Vorstin er op gewezen, dat onze eerste taak na het herstel onzer onafhankelijkheid ligt in de bevrijding van Indië. Indië heeft er recht op, dat Nederland daarvoor geen offer te groot acht. De toekomst van Nederland is daarbij evenzeer in het geding.

Moge de Nederlandsche jeugd, aan wie de toekomst is, haar roeping ten deze verstaan en als het oogenblik gekomen is, met bezieling hare krachten voor dit groote doel inzetten, tot heil van Indië en Nederland.

„Nederland heeft zijn gezag in Indië te oefenen allereerst in het belang van de inheemsche bevolking en tot bescherming van haar recht.”

A. W. F. IDENBURG.

DE BETEKENIS VAN NEDERLAND VOOR INDIË

Op een andere plaats in dit nummer treft de lezer een artikel aan over de beteekenis van Indië voor Nederland. Men ziet uit dat artikel, hoezeer Nederland van Indië, hoezeer Nederland van zijn werk in Indië heeft geprofiteerd.

Nederland heeft groote financiële bate van Indië ontvangen, het heeft een belangrijk deel van zijn vermogen in Indië belegd. Het werkt in Indië.

Daarin heeft Indië Nederlands volle kracht gestimuleerd en tot een grootsche ont-plooiing gebracht. Zoowel op economisch, als op bestuurlijk gebied, zoowel op wetenschappelijk, als op religieus terrein.

Wanneer wij omgekeerd de beteekenis van Nederland voor Indië willen schetsen, zouden wij dezelfde lijn als dat artikel volgt, kunnen nemen. We zouden dezelfde punten kunnen gaan bespreken en de relaties, die in dat artikel van Nederlandsch gezichtspunt uit worden behandeld, nu van Indisch gezichtspunt uit kunnen bespreken. Wij zouden dan vanzelf tot een aantal conclusies geraken, die aantoonen, hoe groot het belang is dat Nederland voor Indië heeft en hoezeer het van beteekenis is voor Indië dat de band met Nederland behouden blijft. Dat spreekt vanzelf. Deze relaties zijn wederkeerig en zij werpen zoowel economisch als staatkundig, zoowel wetenschappelijk als religieus wederkeerig hun baten af.

Wij gelooven echter dat, als wij zoo de beteekenis van Nederland voor Indië zouden schetsen, dit voor zeer velen onbevredigend zou zijn.

Men zou het gevoel hebben, dat men op de zaak zelf niet zou zijn ingegaan. Veler toch hebben de neiging om de beteekenis van Nederland voor Indië en dat wil ten slotte zeggen, de plaats van Nederland in Indië, te schematiseeren als de tegenstelling tusschen het gebiedsdeel Nederland (en dat ligt dan in Europa) en het gebiedsdeel Indië (en dat ligt dan daar ver weg in Azië).

Zoo wordt het vraagstuk en vooral in het staatkundige, toegespitst in de vraag, Moet Indië niet zelfstandig worden en zich zelf regeeren, in plaats dat dat kleine Nederland aan de Noordzee er de lakens blijft uitdeelen? Degenen, die deze vraag op de meest radicale wijze in bevestigenden zin beantwoorden, komen tot de leuze: Indië los van Holland. Daarmede zou men dan in ruil voor een veronderstelde „zelfstandigheid“, de cultuurarbeid, waarvan Nederland in Indië drager is, willen prijs geven. Anderen willen het antwoord minder radicaal geven. In het jaar 1937 heeft de Volksraad in Indië de z.g. Petitie-Soetardjo aangenomen. In die petitie werd aan H.M. de Koningin gevraagd „te willen bevorderen dat een conferentie van vertegenwoordigers van Nederland en Nederlandsch-Indië worde bijeengeroepen, welke conferentie op den voet van gelijkgerechtigheid een plan zal hebben op te stellen, teneinde aan Nederlandsch-Indië langs den weg van geleidelijke hervorming binnen tien jaar, althans binnen een zoodanigen tijd als de conferentie voor de uitvoering van de gedachte mogelijk zal achten, den staat van zelfstandigheid toe te kennen, binnen de grenzen van artikel 1 der Grondwet“.

In de memorie van toelichting gaven de onderteekenaars van de petitie o.m. als hun meening te kennen: „dat de historie van eeuwen de materiële en ideële belangen van Nederland en Nederlandsch-Indië dusdanig met elkaar verweven heeft, dat een uiteengaan van beide landen niet zonder ernstige nadeelige gevolgen zou zijn“.

Wij bespreken hier u verder de Petitie-Soetardjo niet. Wij merken alleen op dat, objectief, in de juistheid der geciteerde meening van de onderteekenaars in de memorie van toelichting de verhinderende lag om aan den wensch van de Petitie zelf tegemoet te komen.

Wij zeggen daarmede allermint dat het probleem dat hier ligt, hiermee afgehandeld is. Wij meenen echter dat men het vraagstuk, dat hier aan de orde gesteld is, de plaats van Nederland in Indië, de beteekenis voor Indië niet in de eerste plaats moet beschouwen als een vraag van de onderlinge verhouding van gebiedsdeelen.

Doet men dat, dan zal de een zeggen: Indië moet blijven onder het gezag van het moederland en dan blijft de oude koloniale gedachte, waar wij geheel van af moeten voortleven. En de ander zal zeggen: Nederland en Indië zijn zelfstandige gebiedsdeelen binnen het Koninkrijk der Nederlanden, waarbij elk gebiedsdeel zijn eigen inwendige aangelegenheden onafhankelijk van het andere regelt. Hoe men dat noemen wil: Zelfstandigheid, onafhankelijkheid, dominion-status, steeds zal dat tenslotte beteekenen het doorsnijden van den band tusschen Indië en Nederland.

En men voert struisvogelpolitiek als men meent dat een Rijksraad, bestaande uit vertegenwoordigers van Indië en Nederland, bekleed met beslissende bevoegdheid over de aangelegenheden, die Indië en Nederland beide raken, dit probleem op de wijze waarop het hier gesteld is, zou kunnen oplossen. Als men de verhouding Nederland—

Indië ziet als een verhouding van gebiedsdeelen, is in den Rijksraad óf 'Nederland de baas, óf Indië. Men staat dan dus in den 'Rijksraad nog weer voor de keus in het hiervoor gestelde verkeerde dilemma.

De opmerking moet ons van het hart dat wij sommige reacties hier te lande op de rede van H.M. de Koningin van December 1942, waarin gewag gemaakt werd van de gelijkwaardigheid en zelfstandigheid van Indië in de toekomst betreuren. Bij die reacties toch ging men geheel voortborduren in de richting van de zelfstandigheid der gebiedsdeelen, van een nevenschikking van beide, waarbij men weliswaar de band van het ééne koninkrijk wel wilde handhaven, maar hier van een volkomen rechtsgelijkheid, elders van een dominion-status, nog weer elders van een federatief verband sprak. Wat er van de band van het ééne Koninkrijk zoo terecht moet komen, is niet duidelijk. Het verheugt ons dan ook dat in het boekje van Boisot, van welke uitgave wij wel moeten aannemen dat zij niet zonder de medewerking van verantwoordelijke kringen in Londen tot stand gekomen is, de dominion status voor Indië, in ronde woorden, als onmogelijk werd afgewezen.

Wij moeten de verhouding Nederland-Indië niet in de eerste plaats zien als een verhouding van gebiedsdeelen. Wij vinden die verhouding, wij vinden de beteekenis en de plaats van Nederland voor Indië in één gebiedsdeel, n.l. in Nederlandsch-Indië zelf. De beteekenis en de plaats van Nederland in Indië is gegeven in de structuur van Nederlandsch-Indië, zijn staatkundige, economische en culturele structuur. Wanneer wij dat zien en vasthouden krijgt de vraag die ons hier bezig houdt, een geheel ander karakter. Dan gaat het er niet om hoe de verhouding zal zijn tusschen Den Haag en Buitenzorg — dat is ook een vraag, maar een vraag apart — maar hoe de verhouding zal zijn tusschen Nederland in Nederlandsch-Indië en Indië in Nederlandsch-Indië.

Het is een simplistische onjuistheid te meenen, dat de verhouding van Nederland tot Indië er een is van den verlichten overheerscher tot een overheerschte. In Nederlandsch-Indië leven een groot aantal inheemsche volkeren. Zij staan onder het gezag van het Nederlandsch bestuur. Dat is één kant van de zaak. Een heel moeilijke kant. Maar wanneer deze inheemsche volkeren als eigengeaarde massa gesteld worden tegenover het Nederlandsch gezag, representeren zij niet Nederlandsch-Indië. Dan moet daar nog bijgevoegd worden heel dat complex van staatkundige, economische en culturele verschijnselen, waarmee door de activiteit van Nederland in den loop der eeuwen Indië is gelaardeerd en Indië anders geworden is, ook de Indische volkeren, de Indische maatschappij anders geworden zijn en bezig zijn anders te worden. dan hun oorspronkelijke eigengeaardheid was. In Nederlandsch-Indië is Indië niet meer van Nederland te scheiden. Het probleem is niets slechts, gelijk de Petitie-Soetardjo meende, dat de historie van eeuwen de materiele en ideële belangen van Nederland en Nederlandsch-Indië met elkaar heeft verweven, maar dat in den Indischen Archipel Nederland en Indië verweven zijn tot een nieuw geheel: Nederlandsch-Indië.

Want wat is Nederlandsch-Indië? Het is zonder twijfel het land der inheemsche bevolking of liever het wordt gevormd door de landen van een groote groep volken van onderling geheel verschillende taal, cultuur en ras.

Maar wat is het meer? Het is een groep landen bijeengebracht en bijeengehouden door het Nederlandsch gezag. Het is een staat in wording door Nederlandsch bestuur. Het substraat van dien staat is nog maar zeer ten deele de inheemsche bevolking als zoodanig. Voor het grootste deel wordt dat substraat gevormd door van ouds niet-inheemsche factoren: buitenlandsch kapitaal, buitenlandsche energie, buitenlandsche cultuur. Er is geen Indisch kapitaal van beteekenis, het is niet de 'inheemsche energie, en het is niet een inheemsche cultuur, die den stoot gaven tot de politiek om in Indië tot een modernen staat en een moderne maatschappij te geraken. En ook nu nog is het element, dat die politiek bewust draagt, in hoofdzaak niet inheemsch. Wat dat doet, kapitaal, energie en cultuur moet als Nederlandsch worden gequalificeerd. Maar het kan niet zonder de inheemsche wereld. Het kan op den duur niet zonder inheemsche kapitaalvorming, zonder inheemsche leidende energie, zonder inheemsche cultuur. Wat aan de volwaardigheid en de zelfstandigheid van Indië als moderne staat en moderne maatschappij in den weg staat, is de nog onvoldoende harmonisatie en het nog niet tot een geheel gegroeid zijn van het tweërlei substraat van den toekomstigen Nederlandsch-Indischen Staat: het Nederlandsche element en de inheemsche elementen. Dat laat zich echter niet dwingen. Dat moet groeien. Zoolang dat nog niet zoo is, zoolang dus nog de verantwoordelijkheid en dus de leiding in geestelijken zin

aan Nederland in Indië is, kan van een zelfstandigheid en gelijkwaardigheid van gebiedsdeelen geen sprake zijn en moet men het daarin ook niet zoeken.

De kern van het probleem is geraakt en uiteengezet in het artikel, waarmee dit nummer opent; voor een goede staatkundige ontwikkeling van Nederlandsch-Indië, voor het welslagen van de ontwikkeling van Indië naar zelfstandigheid en gelijkwaardigheid, welke ontwikkeling niet nu begint, maar reeds meer dan een halve eeuw aan den gang is, is beslissend of Nederland in staat zal zijn zich van zijn geestelijke verantwoordelijkheid jegens Indië te kwijten. Nederland mag zich door niets van dien taak laten afbrengen. Niet door eigenbelang en hebzucht, niet door 'oude „koloniale“ aspiraties, maar evenmin door onrijpe formeele abstracties over zelfstandigheid van gebiedsdeelen.

Wij vernemen den laatsten tijd veel de benaming Indonesië. Men gebruikt dien naam, omdat de term Nederlandsch-Indië te veel zou doen denken aan de oude koloniale gedachte, dat Indië een „bezit“ van Nederland zou zijn. Uit de strekking van ons betoog blijkt dat wij die bezitsgedachte volstrekt verwerpen, niet slechts in zekere uiterlijke vormen en in bepaalde consequenties, maar in den kern. Toch zouden wij het afschaffen van de benaming Nederlandsch-Indië betreuren, omdat daarmee in den naam zou verloren gaan iets wat de factó tot het staatkundige en culturele wezen van Indië behoort en zonder hetwelk Indië als zelfstandigheid ondenkbaar is, n.l. het Nederlandsche element in Nederlandsch-Indië.

DE GRENZEN VAN ONS KONINKRIJK

Voor den gemiddelden Nederlander kenmerkt zijn vaderland zich door de beperkte afmetingen, de betrekkelijk geringe lengte en breedte onzer landouwen, vergeleken bij die van de ons omringende, zooveel grootere landen van Europa, zooals Frankrijk, Engeland of Duitschland. Een enkele blik op de kaart van ons werelddeel doet ons direct zien, hoe klein gedeelte van het Europeesche continent wordt ingenomen door het Hollandsche landschap. Met dit beeld is de Nederlander in den loop der eeuwen zóó vertrouwd geraakt, dat talloze uitdrukkingen in onze litteratuur daaraan vorm en beeld hebben gegeven, ja vele onzer vaderlandsche liederen als hun thema hebben gekozen de kleinheid van Holland, die zij bezingen in allerlei toonaard en melodie. Daartegenover worden dan wel enkele specifiek Nederlandsche karaktereigenschappen gesteld, zooals onze moed, onze taaië vasthoudendheid, ons doorzettingsvermogen, onze volharding en energie, of onze wetenschappen en kunsten, in alle, waarmee de Nederlandsche natie zich inderdaad en met succes, meten mag met alle andere Europeesche volkeren, zoodat wij, kwalitatief, den toets der vergelijking glansrijk kunnen doorstaan, maar de grondtoon is en blijft toch het „kleine“ Nederland, zij het dan dat het Nederlandsche volk vele eigenschappen bezit, waardoor een „klein Volk“ groot kan zijn.

Deze zienswijze is vooral de laatste honderd jaar zóó algemeen goed geworden, dat de gemiddelde Nederlander zich daaraan volkomen aangepast heeft en een vast geloof heeft gekregen in de kleinheid van het Koninkrijk. Hieruit is tevens te verklaren de in het gros der Nederlanders tot een axioma gegroeide overtuiging, dat ons Koninkrijk in het concert der mogendheden maar een uiterst bescheiden toontje kan aanslaan, zooals in overeenstemming is met de Europeesche grenzen van ons Vaderland. Deze beschouwing plaatst dan ook Nederland op één lijn met andere kleine Europeesche landen, zooals Denemarken en Zwitserland.

Zeer velen zien echter niet in, dat deze beschouwing mank gaat, omdat zij zich blind staart op het inderdaad bescheiden deel van ons Koninkrijk dat zich bevindt op het Europeesche continent, maar daarbij geheel over het hoofd ziet de zeer uitgestrekte en voor een deel zeer dichtbevolkte deelen van het Koninkrijk, die gelegen zijn in Azië, Australië en Amerika, deelen, die economisch een uitermate belangrijke plaats in het wereldbestel innemen: Nederlandsch Oost- en West-Indië.

Men zal dan ook vrijwel steeds bij die Nederlanders, die een korteren of langeren tijd van hun leven hebben doorgebracht in dat „Nederland buiten Europa“ een gansch andere beschouwing van het Koninkrijk aantreffen, een beschouwing, die hen heeft leeren inzien, dat een koninkrijk, dat in zijn geheel meer dan 80 miljoen zielen telt en een oppervlakte heeft van ongeveer drie vijfde der Vereenigde Staten van Noord-Amerika, dat economisch bovendien een eersterangs plaats onder de grondstoffen-produceerende landen der wereld inneemt, allermint kan beschouwd worden als een kleine mogendheid, welker plicht het is zich maar bescheiden op den achtergrond te houden, zonder zelf een krachtig woordje te kunnen meespreken. Bescheidenheid is een deugd, maar al te groote bescheidenheid leidt tenslotte tot veronachtzaming en onder den voet geloopen worden.

Dat is het inzicht van hén, die Groot-Nederland uit eigen ervaring en aanschouwing hebben leeren kennen. Het is de hoogste tijd, met het oog op de huidige omstandigheden, maar vooral ziende de toekomst, dat dit Groot-Nederlandsche inzicht het eigendom wordt van elken bewoner van het Nederlandsche Rijk, onverschillig of hij het Europeesche deel dan wel het buiten-Europeesche deel van het Koninkrijk tot zijn woonplaats heeft. Want als de teekenen niet al te zeer bedriegen, zal straks, na het einde van den oorlog, bij de onderlinge besprekingen, van het Koninkrijk der Nederlanden geëischt worden, dat het volledig zijn plaats weet in te nemen als medeleiding gevende mogendheid in de Pacific-ares, in overeenstemming met de uitgestrektheid van zijn grondgebied en zijn uitermate groote belangrijkheid in economisch opzicht. De verheffing van onze gezanten in Engeland en de Vereenigde Staten tot Ambassadeurs spreekt in dit opzicht een zeer duidelijke taal. Waar dus ons Koninkrijk in de naaste toekomst op een veel hooger niveau komt te staan dan vóór den huidige wereldoorlog en Nederland veel meer den rang van groote mogendheid nabij komt dan in de laatste twee eeuwen van zijn volksbestaan, daar hebben de Nederlanders eenvoudig zich aan te passen aan deze veranderde constellatie en zich er aan te gaan wennen in den vervolge véél sterker imperiaal — let wel: *niet* imperialistisch, dat is gansch iets anders — te gaan denken.

Maar deze verandering eischt noodzakelijk haar consequenties, consequenties in drieërlei richting, te weten: in de richting van het Koninkrijk in zijn geheel, in de richting van Nederland, als het eene deel en in de richting van de Overzeesche Gewesten als de andere deelen van het Rijk.

Onze Overzeesche gebiedsdeelen waren al gedurende vele jaren vóór den oorlog bezig met het moederland tot een meer compacte eenheid uit te groeien. Dit proces was niet zoo dadelijk en voor iedereen zichtbaar. Toch werd het voor velen der ingewijden met den dag duidelijker, dat de beide Indiëën niet langer meer als koloniën, doch als Rijksdeelen behoorden beschouwd en behandeld te worden. De enorme toepassing van de radio, niet alleen in het Rijks-, maar ook in het handelsverkeer, de steeds sneller en frequenter wordende vliegverbindingen tusschen het overzeesche gebied en het moederland deden dit proces in geweldige sprongen voorwaarts gaan. Nu tijd en afstand hoe langer hoe meer werden ingekort, werd de eenheid met den dag grootter en als zoodanig ook gevoeld en beleefd.

Maar de allersterkste toenadering werd — het moge velen misschien vreemd voorkomen — door de huidige wereldworsteling bewerkstelligd. Juist toen door de scheiding tusschen het moederland en de overzeesche deelen van het Rijk de afstanden weer tot rauwe werkelijkheden, ja, tot onoverbrugbare kloven werden en de tijd tot eeuwigheid uitgroeide, werd door een stroom van bloed en tranen het onverbreekbare, het rots-vaste cement gesmeed, dat de Rijksdeelen tot de sterke eenheid formeerde, die straks haar grootsche taak in het wereldbestel zal moeten volbrengen. Voor Nederlands zaak in Indië vloede zooveel Indisch bloed en voor Indië's zaak zooveel Nederlandsch bloed, dat deze menging eens en voor altijd in het geheugen behoort gegrift te blijven van iederen bewoner van het Koninkrijk der Nederlanden, wáár ook ter wereld. Maar deze éénwording in den grootsten strijd aller tijden brengt dan ook haar consequenties voor het geheele Koninkrijk mee, temeer waar thans in Engeland, in Australië en in Amerika Nederlanders tezamen met Indiërs geoefend worden om straks schouder aan schouder te staan bij de bevrijding van Nederland en Indië, terwijl ná de bevrijding van Nederland en Indië, terwijl ná de herrijzenis van het moederland uiteraard duizenden jonge mannen uit het nu nog bezette gebied zich zullen opmaken om de Indische deelen van het Koninkrijk van den vijand te bevrijden.

Het spreekt wel vanzelf, dat, na deze éénwording van het Rijk langs den weg van bloed en tranen, onze overzeesche gewesten in den vervolge ook wel degelijk een stem in het kapittel moeten hebben, wanneer er sprake is van regelingen, die het geheele Rijk betreffen. Het is wel heel moeilijk om thans reeds, zonder ruggespraak

met de vertegenwoordigers van de verschillende Rijksdeelen, te trachten vorm en inhoud te geven aan de wijze, waarop deze Rijksgedachte moet worden verwezenlijkt. Dat er zooiets als een Hooge Rijksraad zal komen, waarin elk der deelen des Rijks door aanwijzing of verkiezing zijn vertegenwoordigers zal hebben, en welke raad dan zijn oordeel zal moeten uitspreken over alle specifieke Rijksaangelegenheden, komt velen waarschijnlijk voor.

Daartegenover staat de meening van hen die dit verwerpen uit hoofde van de onoverkomelijke moeilijkheden ten aanzien van de taakbegrenzing van een Rijksraad ten opzichte van de Staten-Generaal en de Nederlandsche regeering.

Wat hiervan zij, het is duidelijk en behoeft geen nader betoog; dat elke gedachte aan een nog voortduren van de koloniale verhouding ten eenen male uitgebannen is. Van deze principieele verandering behoort iedere Nederlander wel terdege doordrongen te zijn. Degenen, die geen vreemdelingen in Jeruzalem zijn, weten, dat de Nederlandsche Regeering reeds lang bezig is het koloniale stempel van de Overzeesche Gewesten te verwijderen. De huidige redactie van artikel 1 onzer Grondwet — grondwetswijziging van 1922 — luidende „het Koninkrijk der Nederlanden omvat het grondgebied van Nederland, Nederlandsch Indië, Suriname en Curaçao” mist opzettelijk elke aanwijzing, die aan de koloniale gedachte nog voedsel zou kunnen geven. Zoo is ook de officieele benaming van de deelen van Nederlandsch Indië buiten Java en Madoera, voorbedachtelijk van „Buitenbezittingen” gewijzigd in „Buitengewesten”.

Maar niet alleen in woorden, ook in daden van Bestuursbeleid — waarop straks nog even wordt teruggekomen — heeft de Regeering steeds getoond boven het niveau van de speciale sfeer uit te willen komen. En nu dit niveau in en door den oorlog zoo enorm gestegen is, heeft iedere Nederlander zich daaraan aan te passen en heeft hij de beide Indië te beschouwen als even gelijke deelen van het Koninkrijk als het moederland, al zal van dit laatste, als zijnde het oudste deel met de hoogste cultuur en de grootste ontwikkeling nog voor afzienbare tijden de leiding in de Rijksaangelegenheden uitgaan. Deze beschouwing brengt mede, dat hij zich tegenover de overzeesche deelen des Rijks evenzeer gebonden moet achten als tegenover het deel, dat zich op het vasteland van Europa bevindt. De grenzen van mijn vaderland zijn van nu af aan de grenzen van het Koninkrijk geworden en deze stellig geldt voortaan voor alle onderdanen onzer Koningin, in welk werelddeel zij hun domicilie ook hebben, naar den regel: Eén voor allen, allen voor één.

Nu nog een enkel woord over de consequenties van het imperiale denken voor de Overzeesche Gewesten zelf. De ontwikkeling van Indië boven de koloniale sfeer is een proces dat reeds vele tientallen jaren aan den gang is. Ons koloniaal beleid is niet alleen wereldbekend, maar ook wereldvermaard. Vreemdelingen van erkend gezag op koloniaal gebied hebben ons bestuursbeleid in de Overzeesche Gewesten als om strijd geloofd en geprezen. Wij hebben er niet naar gestreefd aan de Indiërs een uit Europa afkomstige, doch hun vreemde cultuur op te dringen, maar veeleer mede door orizen steun en binnen het algemeen Nederlandsch staatsverband hun eigen Aziatische geaardheid tot hoogere ontplooiing te brengen.

Met groote soepelheid hebben wij onze bestuurstechniek steeds meer weten aan te passen aan de Indische karakteraanleg der verschillende in ons Indië wonende volkeren. Daardoor zijn tusschen ons en de Indiërs banden gelegd, waarvan de hechtheid, ja de onverbreekbaarheid juist in dezen felle tijd van vuur en bloed zoo onweersprekbaar voor allen zichtbaar werd. Onze koloniale staatkunde heeft in al haar geledingen en bijzonderlijk de laatste halve eeuw steeds tot doelstelling gekozen het waarachtig belang der bevolking en heeft niet in de eerste plaats gezocht het voordeel van het eigen ras. Dit belang van steeds het leidend motief bij de vraagstukken der decentralisatie, der volksvertegenwoordiging in hoogere en lagere lichamen, bij de verzorging der stoffelijke welvaart, bij de verbetering der sociale verhoudingen, bij de versterking der economische grondslagen van het volksleven, bij de instelling van de rechtspraak, bij het onderwijs, bij de bevordering der volksgezondheid en zooveel vraagstukken meer. Deze zelfde politiek gaf ook aan Indië haar uitgebreid wegnnet van ruim 70.000 K.M., waarvan een zeer groot deel geasphalteerd, en haar 13.000 K.M. spoorweg, waarvan 10.000 K.M. op Java. Het onderwijs telt er 20.000 scholen voor lager onderwijs met 2 miljoen leerlingen, waaraan 40.000 inheemsche en 5.000 Nederlandsche leerkrachten zijn verbonden. Dat hierbij Zending en Missie een aanzienlijk aantal vertegenwoordigen, mag als bekend verondersteld worden. Ook over de economische positie van ons Indië zou zeer interessant cijfermateriaal te leveren zijn. Laat ons alleen maar aanstippen het feit, dat Nederlandsch-Indië alleen meer produceert en ook meer exporteert aan tropische producten en grondstoffen — waaronder de volksculturen van rubber, kapok, koffie, thee, copra en peper een zeer groot

aandeel vormen — dan alle Europeesche koloniën in Afrika bij elkander. Hiermede is toch zeker de belangrijkheid op economisch gebied van ons Indië op overtuigende wijze aangetoond.

Een land van dergelijke belangrijkheid en dusdanige afmetingen behoort zooveel mogelijk zijn binnenlandsche belangen zelf te behartigen. Reeds kent men er den Indischen Volksraad, de Provinciale Raden, de Regentschapsraden, de Groepsgemeenschapsraden en de Gemeenteraden. Het kan niet uitblijven, dat bij het doorwerken der imperiale gedachte Indië, en met Indië ook de andere Overzeesche Gewesten van het Koninkrijk, hoe langer hoe meer hun eigen interne belangen geheel zelfstandig zullen moeten gaan behartigen, zonder dat op eenigerlei wijze de eenheid van het Koninkrijk, die boven alles staat, geweld wordt aangedaan.

Moge onder Gods zegen en Zijn onmisbare leiding ons Koninkrijk straks uitgroeien tot een machtig en krachtig Rijk in Oost en West. En dat zal zekerlijk gebeuren, indien wij ons houden aan en leven naar het onvergetelijke woord van den grooten stichter van ons Indische Rijk, Jan Pietersz. Coen:

„Dispereert niet..... ontziet Uwe vijanden niet, er is ter wereld niet, dat ons can hinderen noch deeren,
„want God met ons is.”

*„Zendt ons toch niet alleen uitstekende administratie en vèr-
gaande techniek, niet alleen geweren en machines met bijbehorende
menselijke instrumenten, zendt ons zielen !”*

TAGORE

DE INHEEMSCHEN EN HET BESTUUR

In het artikel over de beteekenis van Nederland voor Indie stelden wij op den voorgrond, dat het Nederlandsch element voor Nederlandsch-Indie als staat in wording, essentieel is.

Niet minder essentieel voor de voorspoedige ontwikkeling van dit groeiproces is, dat het inheemsche element de daarvoor onontbeerlijke medewerking verleent.

Wij kunnen n.l. Indie zoo goed regeeren als wij willen, wij mogen ten voorbeeld worden gesteld aan welke andere mogendheid ook wat betreft de hooge zedelijke eischen die wij zelf aan ons koloniale beleid stellen, als het alleen maar van Nederland zou komen, dan zou ondanks de meest radicale zelfstandigheidspolitiek Indie nimmer tot een afgebouwden staat, tot een innerlijk evenwichtige maatschappij met een zelfstandig politiek leven geraken.

De rijpwording van de inheemsche wereld voor de taak om een modernen staat van zeventig millioen menschen te dragen, is daarvoor noodzakelijk.

Het is uitermate moeilijk over het proces van die rijpwording thans iets concreets te zeggen. Wij zijn drie jaren van Indie afgesloten. Wij weten niet hoe de bezetting door het eveneens Aziatische Japan op de mentaliteit der bevolking in dit opzicht precies heeft gewerkt. Wij weten ook niet wat de gemeenschappelijk met de inheemschen gevoerde strijd en de tijdelijke nederlaag, die wellicht door vele inheemschen meer uitsluitend als een nederlaag van Nederland dan ook als een van Nederlandsch-Indie zal zijn gevoeld, ten aanzien van het politiek zelfbewustzijn van de inheemschen heeft uitgewerkt. Wij moeten wel aannemen dat dit zelfbewustzijn gestegen is.

De groote vraag is echter of dit politieke zelfbewustzijn, dat ook voor den oorlog reeds aan het groeien was een positieve inhoud heeft, die evenredig is aan het aplomb waarmee het zich openbaart of eventueel zal openbaren.

Een kind dat graag groot wil zijn heeft daarmee nog niet het vermogen van een groote. Zoo is het mogelijk dat een bevolking een politiek zelfbewustzijn heeft, dat niet evenredig is aan haar politiek vermogen.

De taak voor Nederland in Indië op politiek gebied is nu de voorwaarden te scheppen, dat dit politiek vermogen der inheemsche bevolking tot wasdom geraakt. Dat moet geschieden in de allereerste plaats door de voortgaande ontwikkeling der bevolking. Natuurlijk niet slechts, zelfs niet in de eerste plaats in intellectueelen zin, maar in geestelijken zin. Daarbij moet men terstond al die inheemsche krachten, die bruikbaar zijn, zooveel mogelijk in het bestuur inschakelen. Het politiek vermogen, waarover de inheemschen beschikken, moet gebruikt worden. Daardoor wordt dat vermogen versterkt en ontwikkeld. Doet men dat niet, dan ontstaat de kans dat er bij de bruikbare maar ongebruikte krachten een gevoel van ongenoegen, van politieke matheid en onverschilligheid ontstaat, waardoor in de inheemsche wereld het proces der rijping tot de taak om mede den staat te dragen stagneert, indien het al dan niet zou omslaan in een lijdelijk verzet tegen de bestaande orde.

Wij zijn er derhalve voorstanders van dat na den oorlog de deelneming van inheemschen aan het bestuur, de indianiseering van het bestuur, krachtig wordt bevorderd. Daarmede kunnen wij toonen dat het ons ernst is als wij zeggen dat wij de ouderwetsche koloniale gedachte ten aanzien van Indië niet meer voorstaan. Dit moet gepaard gaan met een zooveel mogelijk in Indië laten behandelen en beslissen van die zaken, die de inwendige aangelegenheden van Indië betreffen.

Nu zijn er, ook hier in Nederland, menschen, die denken dat dit te weinig is. Dat men aan de inheemschen meer rechten moet toekennen op politiek gebied. Men denkt dan b.v. in de richting van het toekennen aan Indië van een regeering die verantwoordelijk zou zijn aan den Volksraad. Dit, of iets dergelijks, komt ons onjuist voor. Het is altijd fout om meer verantwoordelijkheid aan een mensch toe te kennen dan hij vermag te dragen. Dat geldt ook voor de verhouding van politieke verantwoordelijkheid tot politiek vermogen bij bevolkingsgroepen. Men dient een volk niet, men doet een land zelfs onrecht als men verantwoordelijkheid zou toekennen boven vermogen.

Men moet er daarom rekening mee houden dat de inheemsche bevolking een wereld vol tegenstellingen is, tegenstellingen van volken en rassen, ook tegenstellingen binnen een volk, die slechts door de Nederlandsche leiding in evenwicht worden gehouden. Men moet er vervolgens mee rekening houden dat het peil van Nederlandsch-Indië, als politiek organisme niet aansluit aan de ontwikkeling der inheemsche cultuur per heden, maar dat het, door Nederlandschen invloed, als het ware vooruitgrijpt op een te verwachten ontwikkeling van die cultuur.

In de derde plaats moet bedacht worden, dat de stand waarin Nederlandsch-Indië leeft als modern geoutilleerde politieke eenheid, tot economischen grondslag heeft een in hoofdzaak uitheemsche economische bedrijvigheid.

Zoolang de inheemsche samenleving op elk van deze gebieden niet een veel verder voortgeschreven ontwikkelingsstadium heeft bereikt, kan een politieke verantwoordelijkheid, als waarvan sommigen droomen, o.i. niet worden toegekend.

Het is echter volkomen begrijpelijk dat bij deze menschen zeer licht de Nederlandsche zijn individueel in een modernen staat hun plaats met eere kunnen innemen, doet niet af aan het feit dat men aan hen een heele maatschappij niet kan afmeten.

Anderzijds is daarmee tevens het delicate van Nederlands taak in Indië duidelijk geworden. De staat, die bezig is te groeien, is niet ontsproten aan motieven uit de inheemsche wereld, hij dankt zijn begin aan de inwerking van het Nederlandsche element. Het inheemsche element is nu bezig in dat groeiproces in te groeien. Daarom is dit ontstaan van nationaal bewustzijn toe te juichen.

He is echter volkomen begrijpelijk dat bij deze menschen zeer licht de Nederlandsche leiding als overheersching gevoeld wordt, vooral wanneer Nederlanders niet beschaafd en met het noodige begrip voor Nederlands geestelijk-zedelijke roeping in Indië optreden.

Wij moeten begrijpen — en ook deze groep zelf moet begrijpen — dat het er voor de toekomst van Indië op aankomt dat zij haar medewerking aan den opbouw van Nederlandsch-Indië verleent, gelijk hierboven geschetst en dat zij zich niet in Westersch-democratische utopieën, waaraan de feitelijke grondslag ontbreekt, verliest, of in communistisch vaarwater geraakt. Die medewerking is voorwaarde voor de harmonisatie van de tweeërlei grondslag van den Nederlandsch-Indischen staat der toekomst. Aan Nederland de taak er voor te zorgen, dat wij daar niet door materialisme en machtsbegeerte aan in en weg staan.

Aan Nederland de taak om door het toonen van een juist begrip van zijn zedelijke roeping, bij de inheemsche wereld zijn leiding naar dit doel begeerd te doen zijn.

DE KONINKLIJKE MARINE

Het spreekt vanzelf, dat het aandeel van het Nederlandsche volk in de bevrijding van Nederlandsch-Indië in de eerste plaats een militair aandeel zal mogen zijn. Geen Nederlander met zelfrespect zou dit ook anders willen en deze oorlog heeft bewezen, dat het tekort aan belangstelling in militaire zaken bij ons volk in het verleden zeker niet mag worden toegeschreven aan vrees. De omstandigheden in het bezette gebied o.a. hebben doen zien, dat de scherpste terreur van de politie-organen van den bezetter den geest van verzet van het Nederlandsche volk als geheel niet heeft kunnen breken, doch integendeel heeft aangewakkerd; doodstraf, executies, politionele moorden en ook de bommen van vriend en vijand hebben ons met den dood vertrouwd gemaakt. Dit verzet en deze vertrouwdheid met den dood maakt ons ook geestelijk bereid om straks, als de laatste Deutsche soldaat hier zijn hielen heeft gelicht, de wapens op te vatten en onze plaats in te nemen in een versterkte en moderne Nederlandsche weermacht teneinde krachtig mede de Japanners uit Indië te verdrijven.

Wanneer wij de deelen van onze weermacht hier de revue laten passeeren, dan moeten wij in de eerste plaats noemen de Koninklijke Marine niet alleen omdat zij traditioneel en volgens den uitdrukkelijken wil van H. M. de Koningin de eerste in volgorde is, maar bovenal, omdat zij gedurende den oorlog van 10 Mei 1940 tot op den huidigen dag permanent in actie is geweest en naar verhouding de zwaarste offers voor onze vrijheid en onafhankelijkheid heeft moeten brengen. Trouwens de prestaties onzer Marine werden door onze bondgenooten uitdrukkelijk erkend en zelfs door onze vijanden werd met lof over die prestaties gesproken. Evenwel, de Deutsche propaganda heeft, in weerwil van de gebrachte lof, niet kunnen nalaten het voor te stellen alsof onze Marine na den slag in de Javazee practisch geheel was vernietigd en opgehouden had te bestaan op een enkel onder Engelsche vlag en Engelsch commando gebracht scheepje na. Dit nu is volkomen onwaar; en deze regelen dienen dan ook om de werkelijke stand van zaken aan te geven, al zullen sommige dingen hiervan reeds bekend zijn.

In de eerste plaats: Wat is er van onze Marine over? Dat wil dus zeggen: Wat is er over van het materiaal, waarover de Kon. Marine op 9 Mei 1940 beschikte, zodat wij nog eerst even buiten beschouwing laten wat er sedert dien in Groot-Brittanië en in Amerika is bijgebouwd of van de zich in Engeland bevindende strijdkrachten der Fransche Marine is overgenomen. Zoo goed als zeker kunnen wij aannemen dat van de grootere schepen over zijn: Hr. Ms. Kruiser „Sumatra” met een hoofdbewapening van 10 kanons van 15 cM., een max. snelheid van 31 zeemijlen per uur en metende 6.670 ton standaardwaterverplaatsing; de beide flottieljeleiders (kleine kruisers) Hr. Ms. „Tromp” en Hr. Ms. „Heemskerck” met ieder 6 kanons van 15 cM., 32½ zeemijl per uur en een tonnage van 3.350 standaard. Van de andere belangrijke bovenwaterschepen zijn over: een viertal torpedojagers van het type „Van Ghent” met ieder 4 kanons van 12 cM., 6 torpedolanceerbuisen van 53,3 cM., max. snelheid 34 à 35 zeemijl per uur en 1316 ton standaardwaterverplaatsing; drie groote kannonneerbooten nl. Hr. Ms. „Soemba” en „Flores”, ieder met 3 kanons van 15 cM. en één van 7,5 cM., 15 zeemijl snelheid en metend 1537 ton, alsmede Hr. Ms. „Van Kinsbergen” met vier 12 cM.-kanons, 25,5 zeemijl snelheid en metende 1291 ton, alsmede Hr. Hs. „Willem van der Zaan” met 2 kanons van 12 cM. 15 zeemijl snelheid en 1300 ton. Van de onderzeebooten schijnen er tien of twaalf over te zijn, voornamelijk booten geschikt voor oceaانwerk; dit is echter niet meer dan een schatting, gebaseerd op de officieel gemelde verliezen. De kleinere schepen bestaan hoofdzakelijk uit patrouillevaartuigen, kleine mijnenleggers en mijnenvegers en wat vooral van belang is een aantal voornamelijk destijds in Indië gestationneerde motortorpedobooten. Het totaal der van voor den oorlog dateerende en thans nog in dienst zijnde schepen schijnt — groot en klein tezamen — een goede zestig te bedragen, voornamelijk modern materiaal.

Boven deze sterkte komt dan nog het tijdens den oorlog gebouwde of overgenomen materiaal. Daarover wordt om begrijpelijke redenen door onze admiraliteit niet al te veel gepubliceerd. Wat we weten, is dat het vrijwel uitsluitend kleinere schepen zijn met een korten bouwtijd en wel met name motortorpedobooten en motorkannonneerbooten. De laatsten worden al naar gelang hun grootte onderscheiden in korvetten en fregatten; zij worden gebezigd voor convoyeeringsdoeleinden. Ook schijnt laatst een in Engeland gebouwde onderzeeboot in dienst te zijn gesteld.

Na Amerika's intrede in den oorlog en vooral na den slag in de Javazee zijn op Amerikaansche werven een aanzienlijk aantal grootere en kleinere schepen voor oceaانwerk, zoowel onderzeebooten als grootere torpedobootjagers en kruisers, voor Neder-

landsche rekening in bouw gegeven, doch het zal zeker 1945 worden, aler deze schepen in dienst gesteld kunnen worden, ook al houden we rekening met een versneld bouwtempo.

Aan de top van de Marine staat de *Nederlandsche Admiraliteit*, welke „ergens in Engeland” is gevestigd. Chef der Admiraliteit is de Luitenant-Admiraal J. Th. Fürstner, die voor den oorlog als Vice-Admiraal Chef van de Marinestaf en Hoofd van de afd. IIa van het Departement van Defensie was. Thans is hij tevens Minister van Marine en Opperbevelhebber. Luitenant-Admiraal is de hoogste marine-rang die door een Nederlander wordt bekleed en de oude rang van De Ruyter, Piet Hein, en andere groote admiraals van de 16e en 17e eeuw; in hoogte staat deze rang gelijk met een Generaal van het leger (zoöals Snijders, Reynders of Winkelman); doch is sedert het begin van de vorige eeuw, behalve aan Oranje-Prinsen, aan een zee-officier niet meer verleend (de bekende Van Kinsbergen was de laatste Luitenant-Admiraal.)

Onder Luitenant-Admiraal Fürstner ressorteeren:

I. de bevelhebber der in Engeland gestationneerde Nederlandsche zeestrijdkrachten *Schout-bij-Nacht J. W. Termijtelen*, adjudant in buitengewonen dienst Van H.M. de Koningin;

II. de bevelhebber der Nederlandsche zeestrijdkrachten in de Pacific Vice-Admiraal *G. S. L. Helfrich*; hij was het laatst Commandant der Zeemacht in Nederlandsch-Indië en geallieerd Opperbevelhebber in den Zuid-Pacific;

III. de bevelhebber der Nederlandsche strijdkrachten in de West-Indische wateren, tevens Commandant der Marine op Curaçao, *Schout-bij-Nacht, C. J. Baron van Asbeck*, welke in Nederland het laatst commandant van het Koninklijk Instituut voor de Marine was.

Meer dan ooit zijn thans de schepen en diensten der Marine over de geheele wereld verspreid: het in dienst zijnde materieel is gestationneerd voor oorlogsoperaties in Engeland, Australië, Ceylon en Curaçao en voor oefeningsdoeleinden in Amerika, terwijl het marine-etablisement (reparatie) uit Soerabaja zich thans te Durban in Zuid-Afrika bevindt en de opleiding plaats heeft in een haven aan de kust van Florida en nabij San Diego aan de kust van Californië.

De nieuwe aanbouw van schepen heeft hoofdzakelijk plaats op Amerikaansche werven. Meer nog dan de huidige zeeoorlogvoering zelf is de grootste zorg van den Chef onzer Admiraliteit de aanbouw van nieuw materieel, het scheppen van een nieuwe sterke vloot met het oog op ons aandeel in de bevrijding van Indië. Het zal uiteraard niet mogelijk zijn deze nieuwe schepen geheel te bemannen met het tegenwoordige personeel en daarom zal straks na de bevrijding van het moederland het thans nog bezette gebied een belangrijk deel van de bemanningen moeten opleveren.

Mogen onze jongens, die straks op de vergroote en vernieuwde vloot hun plaats zullen gaan innemen, zich het voorbeeld voor oogen houden van hun dappere voorgangers, gesneuvelden of nog levenden, van een Doorman, een Bussemaker, een Van Dam, een Larive en aan zooveel ongenoemde anderen, die bewezen hebben, dat voor hen de woorden van het adalborstenlied geen holle phrasen waren:

Wordt nog eens in later dagen
Neerlands vlag ten strijd ontplooid,
Stervend zullen wij haar schragen,
Maar die vlag verlaten..... nooit!

ONZE LUCHTMACHT

Nederland heeft zich op luchtvaartgebied reeds een traditie gevormd. Een traditie, welke door de natuurlijke oorzaak van haar jeugd nog niet in de schaduw kan staan van Neerlands oude, zeemanstraditie, maar die daarom toch voor de luchtvaarttraditie van geen enkel groot volk heeft onder gedaan en onderdoet. Wij behoeven hier slechts den naam te noemen van onze K.L.M., waarbij we echter niet vergeten, dat de succesrijke K.L.M. grootendeels, ja vrijwel geheel, is gegroeid en opgebouwd uit de krachten onzer *militaire* luchtvaart, uit de vliegers en luchtvaarttechnici van Marine en Leger. Tijdens mobilisatie en oorlog zijn de krachten die door de luchtvaartdiensten van Marine en Leger aan de K.L.M. en aan de burgerluchtvaart waren afgestaan, tijdelijk weer tot hun oude militaire beroep teruggekeerd. Burgerluchtvaart en militaire luchtvaart

zijn in Nederland onafscheidelijk verbonden in één traditie. Toen de opperbevelhebber van de strijdkrachten in het moederland na de capitulatie van 14 Mei 1940 de militaire luchtvaart in naam van H.M. de Koningin eerde door de toekenning van de Militaire Willemsorde, was dit niet alleen een welverdiende hulde aan de dapperheid en doodsverachting waarmee dit „cleen hoopken" zich in herhaalde aanvallen tegen de verpletterende overmacht des vijands heeft geweed, doch tevens de uiterlijke bevestiging van het oorlogsmoreel van onze luchtvaartmannen, hetwelk de grondslag en de onafwijkbare voorwaarde vormt voor de schepping van een sterke Nederlandsche luchtmacht. M.a.w.: ons volk is een sterke luchtmacht waardig gebleken, evenals het zich door de eeuwen heen een sterke zeemacht waardig heeft getoond! Dit temeer, waar de omstandigheden voor onze vliegers tijdens hun eerste oorlogsproeve wel zeer ongunstig zijn geweest, niet alleen bij de verdediging van het moederland, maar ook bij de verdediging van Indië. Wat dit laatste betreft: Hier waren de luchtsrijdkrachten van de Kon. Marine en van het Indische leger wel in niet onbelangrijke mate van modern materieel voorzien, doch toen puntje bij paaltje kwam, n.l. toen Indië zelf moest worden verdedigd, was het grootste deel der beschikbare vliegtuigen reeds verbruikt bij de verdediging van Malakka en Singapore.

Een belangrijk ding is evenwel, dat onze luchtsrijdkrachten evenals onze Marine rijke oorlogservaring hebben opgedaan en nog steeds opdoen; en hierop kan worden voortgebouwd. Hoe is daar tot nu toe op voortgebouwd? Het spreekt vanzelf dat de overzijde niet veel anders bekend maakt over de sterkte en de organisatie der Nederlandsche luchtsrijdkrachten, dan eenige groote lijnen en sommige prestaties van vliegers of eskadrilles. Alvorens we evenwel deze groote lijnen nader bezien en interpreteren, is het noodig te weten hoe de organisatie der luchtsrijdkrachten van het Koninkrijk was ingericht op 9 Mei 1940. Welnu deze luchtsrijdkrachten waren over drie staatsrechtelijk onderscheiden deelen der weermacht verdeeld, n.l. de Kon. Marine-Luchtvaartdienst, ressorteërend onder de Kon. Marine, het wapen der Militaire luchtvaart in Neerland, ressorteërend onder het Nederlandsche Leger en het Wapen der Militaire luchtvaart in Nederlandsch-Indië, ressorteërend onder het Nederlandsch-Indische leger. De Koninklijke Marine Luchtvaartdienst beschikte over een paar honderd zeevliegtuigen voor tactische verkenning en torpedodragers, alsook vliegbooten voor strategische verkenning en bombardement. Voorts over eenige tientallen landvliegtuigen voor opleidingsdoeleinden en als jagers. Op enkele uitzonderingen na slechts modern materieel.

Het Wapen der militaire luchtvaart in Nederland beschikte ondanks het feit dat het sedert 1 November 1938 drie luchtvaartregimenten telde; in hoofdzaak slechts over vliegtuigen van verouderd type. Een uitzondering hierop maakten enkele tientallen moderne jagers (type G. 1).

Met het wapen der militaire luchtvaart in Nederlandsch-Indië was het anders gesteld: hier had men de beschikking over eenige honderden bommenwerpers van de typen „Glenn Martin" en „Lockheed". Verder waren er verscheidene tientallen „Curtis" jachtvliegtuigen. Het schijnt dat deze getallen tusschen 9 Mei 1940 en het oogenblik dat Indië in oorlog kwam met Japan belangrijk zijn opgevoerd, doch eenigszins concrete cijfers zijn uiteraard niet bekend.

De eerste grondslag voor den opbouw van een nieuwe Nederlandsche luchtmacht werd gelegd in Mei 1940, kort na de capitulatie van Generaal Winkelman en bestond hoofdzakelijk uit vliegtuigen en personeel van de in Nederland gestationeerde deelen van de Kon. Marine Luchtvaartdienst — van den Luchtvaartdienst van het Leger in Nederland waren er slechts enkele toestellen — die op 14 Mei naar Engeland hadden weten te ontkomen. Na enkele reorganisaties en uitrusting met nieuwe vliegtuigen („Beaufort"-torpedovliegtuigen en „Beaufighter"-jachtkruisers), werd deze Nederlandsche formatie grootendeels als gesloten eenheid bij een vaste Britsche „coastal command" ingedeeld, terwijl een deel der vliegers in den Britschen jachtvliegdiens werd opgenomen voor de latere vorming van zelfstandige Nederlandsche jacht-eskadrilles.

Na de capitulatie van Luitenant-Generaal Ter Poorten met de hoofdmacht van het op Java gestationeerde Nederlandsch-Indische leger in het voorjaar van 1942, is het overgebleven personeel van de Indische Militaire Luchtvaart en van de Marine Luchtvaartdienst met de resterende vliegtuigen naar Australië gevlogen. Een deel van het vliegend personeel is kort daarna naar Canada vertrokken om als instructeur dienst te doen bij de aldaar inmiddels opgerichte Koninklijke Nederlandsche Luchtvaartschool onder commando van Luitenant-Generaal L. H. van Oyen. Als Generaal-Majoor nam Van Oyen het laatste het bevel over de luchtsrijdkrachten van het Indische leger. Juist een paar maanden geleden is deze luchtvaartschool opgeheven

en de opgeleide vliegers deels naar Australië, deels naar Engeland overgebracht, ten einde actieve frontdiensten te verrichten. In Australië waren reeds eenheden Nederlandsche luchtstrijdkrachten in actie bij de bombardeering van Japansche steunpunten op de Salomonseilanden, op Nieuw-Guinea en in den Indischen Archipel. Het is duidelijk dat deze formaties door de komst van nieuwe krachten van de opgeheven luchtvaartschool niet onaanzienlijk zullen worden versterkt. Luitenant-Generaal Van Oyen heeft zich inmiddels met een nieuwe opdracht naar Australië begeven, kennelijk om daár de verdere grondslagen te leggen voor een snelle uitbouw der Nederlandsche Luchtmacht met het oog op een grootsch luchtoffensief tegen de Japanners, wanneer de oorlog in Europa zal zijn geëindigd. Ook de in Engeland gestationeerde luchtstrijdkrachten laten telkens van zich hooren; zoo heeft het „Trompeskadrille” van den Koninklijke Marine Luchtvaartdienst herhaalde malen Deutsche vliegvelden en industriële doelen met succes aangevallen.

Het spreekt vanzelf, dat deze enkele honderden vliegers maar een klein onderdeel vormen van het totaal der geallieerde luchtstrijdkrachten. Doch daár ligt niet in de eerste plaats hun beteekenis, neen, deze honderden, straks oorlogsservaren vliegers zullen na de bevrijding van het moederland *instructeurs* moeten zijn voor de *duizenden* Nederlandsche vliegerrecruten, die alsdan terstond ter beschikking komen.

En deze honderden instructeurs en duizenden vliegerrecruten zullen na de beëindiging der opleiding een machtige Nederlandsche luchtvloot kunnen bemannen, welke een, het Nederlandsche Rijk waardig deel zal uitmaken van de geallieerde luchtmacht, die tesamen met zee- en landmacht Indië en het overige Zuid-Oost-Azië op de Japanners zal heroveren. Ook op het gebied der luchtstrijdkrachten zal ons aandeel in de bevrijding van Indië niet gering behoeven te zijn.

DE OORLOG IN DE PACIFIC

Bij de beschouwing van den militair-politieke toestand in het Verre Oosten is het dienstig de ontwikkeling der betrokken vraagstukken in den loop der laatste 30 jaar in het kort onder oogen te zien.

Nadat Japan zijn plaats in de reeks van de Groote Mogendheden door de overwinning op Rusland had veroverd, heeft het in den Wereldoorlog 1914—18 aan de kant der Geallieerden meegevochten teneinde bij de verdeling van de Deutsche koloniën zijn aandeel in de wacht te kunnen slepen. Hierin is het volledig geslaagd. Naast Kiaotsjau, de handelshaven en vlootbasis op het vasteland van Azië verkreeg het heerschappij over enkele eilandgroepen (Karolinen, Mariannen) in den Stillen Oceaan, waarvan de beteekenis niet hoog genoeg aangeslagen kon worden. Deze honderden kleine eilandjes, verspreid over duizenden kilometers afstand tusschen Japan en Nieuw-Guinea, alsmede de Philippijnen en de Marshal-eilanden (plm. halverwege Hawai) leenen zich bij uitstek tot het inrichten van vlootbases van Japan zelf, die tevens de vooruitgeschoven basis der Vereenigde Staten, Guam, insloten en de verbindingswegen van dezen gevreesden tegenstander doorsneden. Voor Engeland was deze machtsuitbreiding van Japan minder direct onaangenaam dan voor de USA, aangezien de Britsche belangen in Afrika, de Perzische Golf en Indië door Singapore afdoende beveiligd schenen te zijn, terwijl de belangen in de Pacific op het Zuidelijk halfrond geconcentreerd waren (Australië, Nieuw Zeeland enz.). De naar het Noorden vooruitgeschoven verdedigingsposities vormden enkele eilandgroepen ten Oosten van Nieuw-Guinea: de Salomon-eilanden en de Bismarck-Archipel.

Behalve deze aanmerkelijke verbetering van zijn strategische positie verkreeg Japan ook nog de garantie dat het, een „arm” land zijnde, in een ev. bewapeningswedloop niet hopeloos ten achter zou geraken: het vlootverdrag van Washington stelde de verhouding der vloottonnage der drie groote zeemogendheden (Engeland, USA, Japan) vast als 5:5:3, — waarlijk buitengewoon gunstig voor Japan, daar het bij voorbaat duidelijk was dat de Engelsche vloot in een komenden oorlog grootendeels in de Noord-Atlantisch en de Middellandsche Zee vastgehouden zou worden, en ook Amerika misschien de helft van zijn maritieme middelen aan haar Oostkust noodig zou hebben.

In 1932 achtte Japan het oogenblik gekomen om zijn stoute imperialistische droomen ook op het vasteland te verwezenlijken. In een grootsche reeks van veldtochten werden Mantsjoekwo, Noord-China, Binnen-Mongolië en Shanghai, Midden- en Zuid-China (althans de kuststreken) onderworpen. Zulks echter steeds als voorbereiding van de verovering der rijkste grondstofgebieden der aarde: de Philippijnen, Nederlandsch-Indië, Birma en Malakka, — waarmede ook de hoeksteen van de Britsche

machtspositie, Singapore zou vallen. Een buitenkansje maakte het mogelijk, deze eigenlijke doelen nog dichterbij te naderen en den voorbereiden stoot nog doodelijker te maken. Na de ineenstorting van Frankrijk in 1940 bleef het bestuur van Indochina aan de regeering te Vichy gehoorzaam en het achtte zijn plicht bij de Duitschers in het gevecht te komen door den Japanner doortocht en andere hulp te verleenen. Het logische gevolg was de capitulatie van Siam in den vorm van een „vriendschapsverdrag“, dat het land ter beschikking van Japan stelde.

Hoe is het mogelijk dat Engeland en Amerika niets deden om deze gestadige ontwikkeling tegen te houden, of anders uitgedrukt, dat ze hun machtsmiddelen verwaarloosden, die hen in staat gesteld zouden hebben om iets meer te doen dan te blijven protesteerden? In de Vereenigde Staten heeft men niet ver te zoeken. Vooral de aardrijkskundige ligging tusschen twee Oceanen en twee dunbevolkte landen zonder militaire beteekenis werkte het gevoel van veiligheid in de hand en maakte een isolationistische geesteshouding mogelijk, die geen begrip toonde voor de buitenlandsche politiek: wat hebben wij met Europa uit te staan? wat zoeken onze kooplieden in China? In een land met een betrekkelijk kort verleden is dit begrijpelijk. Maar in Engeland, met belangen in vijf werelddelen en de grootste maritieme en handelstraditie? Het antwoord ligt ook hier voor de hand. Tot de Engelsche tradities behoort ook het wantrouwen tegen elke vorm van een staand leger dat op een gegeven oogenblik in het binnenland gebruikt en een gevaar voor de duur bekochte vrijheid zou kunnen worden. Men dient derhalve slechts zooveel troepen beschikbaar te houden dat een vijandelijken aanval tegengehouden kan worden totdat een nieuw leger opgebouwd wordt dat den tegenstander te land en ter zee (blokkade) zou verpletteren. Engeland kan derhalve practisch gesproken slechts verdedigingsoorlogen voeren en moet blijven hopen op een langen duur van den oorlog. Glashelder werden deze ideeën kort voor den oorlog uiteengezet in de artikelen van den voortreffelijken militair schrijver, captain Liddle Hart. Daarin werd als taak der Engelsche oorlogsvoering genoemd: 1. verdediging van de Britsche eilanden. 2. verdediging der communicatiewegen van het Britsche Rijk. 3. verdediging van de Dominions. 4. verdediging van de koloniën en 5. hulpverlening aan ev. bondgenooten. De wijsheid van deze richtlijnen wordt bewezen door den loop der gebeurtenissen sedert 1940. Terwijl Engeland eerst de bondgenooten en dan kostbaar eigen bezit, zelfs Singapore, moest opofferen om zich hoe dan ook staande te houden, zien wij de contouren van een machtsapparaat, dat samen met de bondgenooten bezig is Duitschland en Japan de ruggegraat te breken.

De stormloop der Japanners kon in 1942 eerst aan de grens van Britsch-Indië, in het Zuiden vlak voor de kusten van Australië gestuit worden. Port Moresby, het groote steunpunt op de uiterste Zuidoost-kust van Nieuw-Guinea bleef behouden, nadat de Bismarck-Archipel en de Salomons-eilanden reeds verloren waren gegaan. Stap voor stap moesten dan in een taaien strijd van ruim een jaar op Zuidoost-Nieuw-Guinea de steunpunten Buna, Salamaua en Finschhafen en de eilanden Guadalcanar, Nieuw-Georgië enz. heroverd worden. De strijd is thans op Bougainville ontbrand, waarbij het eerste groote doel schijnt te zijn Raboul, de belangrijke vlootbasis in de Bismarck-Archipel. Voetje voor voetje moeten de voorwaarden geschapen worden voor den grooten aanval op de thans door Japan bezette eilanden van ons Indië. Het is ten eenen male ondoenlijk zich een voorstelling te maken van den afloop van de militaire actie tegen Japan, de combinatie van land-, lucht- en zeeoorlog over gebieden van haast onvoorstelbare uitgestrektheid. Een ding staat echter vast: zooals het zoo vaak in dezen oorlog gebleken is, zal de aanvallende, die een afdoende overwicht op de juist gekozen plaats weet te concentreren, in het voordeel blijken te zijn boven den tegenstander, die plaats en tijdstip van den aanval niet kennende, overal voorbereid moet zijn en zijn middelen zoodoende moet versplinteren.

In dien eindstrijd zal Nederland een belangrijke rol spelen. De Nederlandsche jeugd zal ons Indië helpen heroveren, dat door gebrek aan militaire middelen verloren is gegaan. Dat de juiste geest in onze mannen leeft, dat heeft het Nederlandsch-Indische eskader bewezen, dat onder Schout-bij-nacht Doorman glorieus ten onder is gegaan. De leuze van den vlootvoogd „Ik val aan, volg mij“ zal onze troepen blijven bezielen.

